

TARİHE AÇILAN KAPI

AYDOS KALESİ

Sultanbeyli
Belediyesi

AYDOS KALESİ'NİN TARİHİ

Aydos Kalesi, İstanbul şehir merkezinin 36 km doğusunda, Marmara Denizi'nin 8 km kuzeyinde, Sultanbeyli ilçesi sınırları içerisinde Aydos Dağı'nın kuzey eteğinde 325 rakımlı bir tepe üzerinde yer almaktadır.

Yapımına 11-12. yy'da başlanan, sonraki süreçteki ilavelerle 13-14.yy'da nihai halini alan Aydos Kalesi'nin tarihi Doğu Roma Dönemi'ne uzanmaktadır.

Savunmayı daha güçlü kılmak amacıyla kademeli bir şekilde inşa edilen Kale, iç ve dış olmak üzere iki sura sahiptir. Türklerin, Bizans topraklarına yönelik akınlarını önlemek için yapılmıştır.

Aydos Kalesi Orhan Gazi döneminde, ünlü Osmanlı kumandanı Abdurrahman Gazi tarafından 1328 yılında fethedilmiştir. "Tarihçilerin Kutbu" olarak bilinen önemli Türk Tarih Profesörü Halil İnalcık Aydos Kalesi'ni İstanbul'un fethinin başladığı yer olarak tanımlamaktadır.

AYDOS KALESİ'NDE YAPILAN KAZILAR VE MİMARİ KALINTILAR

2010-2018 yılları arasında yürütülen kazı çalışmaları sonucu Bizans Dönemi buluntularının yanı sıra Osmanlı Dönemine ait eserler ve hatta Tarih Öncesi Tunç Çağı'na kadar uzanan kültür varlıkları ortaya çıkarılmıştır.

AYDOS KALESİ'NİN RESTORASYON SÜRECİ

Aydos Kalesi'nde, tarihi mirasın korunması ve gelecek nesillere aktarılması kapsamında; Sultanbeyli Belediyesinin girişimleriyle 2010 yılında restorasyon çalışmalarına başlanmıştır. Restorasyon süresince; Kültür ve Turizm Bakanlığı, Orman ve Tarım Bakanlığı, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı ve İstanbul Valiliği ile işbirliği halinde çalışılarak kale turizme kazandırılmıştır.

Burçlar ve Özgün Kale Kapısı

Aydos Kalesi; altısı iç savunma duvarına bağlı, altısı dış savunma duvarına bağlı olmak üzere mevcut on iki adet burca sahiptir. "1" numaralı burç olarak isimlendirilen, özgün kale kapısının da bulunduğu burç, yapım tekniği itibari ile diğer burç ve kale duvarlarından farklı özellikler taşımaktadır.

I Numaralı Sarnıç

Kalenin kuzeyinde bulunan "I" numaralı sarnıç, tuğla ve taş kullanılarak almaşık sistemde inşa edilmiştir. 300 m³ su depolama kapasitesine sahiptir. Horasan harcının bağlayıcı olarak kullanıldığı sarnıçta iç duvar yüzeyleri su sızdırmazlığını sağlamak için özel bir harç ile sıvanmıştır.

II Numaralı Sarnıç

Kalenin doğusunda bulunan dikdörtgen planlı "II" numaralı sarnıç da "I" numaralı sarnıç gibi tuğla ve taş kullanılarak almaşık sistemde inşa edilmiştir. Diğer sarnıçtan daha büyük olarak 450 m³ su depolama kapasitesine sahiptir. Güneye doğru hafif şekilde daraldığı görülen sarnıcın kuzey duvarına bitişik dikdörtgen planlı bir eklenti mevcuttur.

Kilise

Kilise üç nefte sahiptir. Kuzey kısmında bitişik bir şapel yer almaktadır. Apsis kısmında din görevlilerinin oturmaları için yapılmış Synthronon bulunmaktadır. Apsisinin iç yüzeyinin duvar resimleriyle süslenmiş olduğu kazılar sırasında bulunan fresk kalıntılarından anlaşılmaktadır. Kilisenin naosunun orta kısmında sütun, sütun kaideleri ile impost sütun başlığı bulunmuştur. Kilisede kullanılan mermerlerin Marmara Adası (Prokonnisos) mermeri olduğu görülmektedir.

Ambarlar

Ambarlar; birbiri ardına bitişik, dikdörtgen planlı dört ayrı bölümden oluşmaktadır. Bu alan Aydos Kalesi gibi askeri yapıdaki bir yerde gıda stokunun saklanması açısından kritik bir öneme sahip olmuştur. Yapı içerisinde, dönemine ait karbonlaşmış buğday ve bakla kalıntıları tespit edilmiştir.

Abdurrahman Gazi ve Aydos Kalesi'nin Fetih Efsanesi

Aydos Kalesinin fetih hikayesi tarihte ilk kez Aşık Paşazade'nin 1400'lerde kaleme aldığı Tevârih-i Al-i Osman eserinde yer almıştır. Eserde yer alan bilgilere göre kale defalarca kuşatılmakta ama hem güçlü bir savunma kalesi olduğu için hem de Bizans'tan sürekli asker desteği geldiği için bir türlü ele geçirilememektedir.

Orhan Gazi'nin emri ile Abdurrahman Gazi ve arkadaşları kaleyi son kez kuşattığı sırada kale tekfurunun kızı bir gece Abdurrahman Gazi'yi rüyasında görür. Ertesi gün Abdurrahman Gazi'yi kuşatma alanında görünce rüyasını bir kağıda yazar ve bir okun ucuna bağlayarak Abdurrahman Gazi'ye doğru fırlatır.

Rüyada, düştüğü bir çukurdan kendisini Abdurrahman Gazi'nin kurtardığını ve kalenin fethi için ona ve arkadaşlarına yardım edeceğini söyler. Osmanlı kuvvetleri tekfurun kızının yardımı ile geri çekilmiş izlenimi vererek kaledeki askerlerin eğlenceye çekilmelerini bekler. Askerler etkisiz hale gelince bir gece baskını ile Aydos Kalesi Osmanlı kuvvetleri tarafından fethedilir. Fetihten sonra "Aydos Fatih'i" olarak anılmaya başlayan Abdurrahman Gazi Aydos Kalesi Tekfurunun kızı ile evlenir ve kaleye yerleşir.

Aşık Paşazade'nin Tevârih-i Al-i Osman eserinde yer alan bu hikaye çok ilgi görmüş ve sonraki dönemlerde başka yazarlar tarafından farklı biçimlerde dile getirilmeye devam etmiştir. Aydos Kalesi'nin fethini; Mehmed Neşri Kitab-ı Cihannüma eserinde bir aşk öyküsü olarak, Hoca Sadettin Efendi ise Tâcû't-Tevârîh adlı eserinde dinî bir öykü olarak anlatmıştır. Sonraki yıllarda Hadidi, İbn-i Kemal, Katip Çelebi, Solakzade Mehmet Hemdemi Efendi, Joseph von Hammer-Purgstall ve Alphonse de Lamartin de fetih hikayesini kendi eserlerine taşımıştır.

GEZİ ROTASI

1 - DIŞ SUR
2 - İÇ SUR
3 - OSMANLI
İMPARATORLUĞU
DÖNEMİ GİRİŞ
KAPISI

4 - II NUMARALI
SARNIC
5 - KİLİSE
6 - I NUMARALI SARNIC
7 - ÖZGÜN GİRİŞ KAPISI
8 - AMBARLAR
9 - YAŞAM ALANLARI

Mehmet Akif Mah. Orman Cad.
No:180 Sultanbeyli - İstanbul

www.aydoskalesi.com.tr

Sultanbeyli Belediyesi